

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Skjøtselsplan for slåttemarka på Indre Kjelling i Gildeskål kommune, Nordland

Revidering 2021

NIBIO RAPPORT | VOL. 7 | NR. 199 | 2021

Annette Bär

Avdeling for kulturlandskap og biologisk mangfold, Tjøtta

TITTEL/TITLE

Skjøtselsplan for slåttemarka på Indre Kjelling i Gildeskål kommune, Nordland. Revidering 2021

FORFATTER(E)/AUTHOR(S)

Annette Bär

DATO/DATE:	RAPPORT NR./ REPORT NO.:	TILGJENGELIGHET/AVAILABILITY:	PROSJEKTNR./PROJECT NO.:	SAKSNR./ARCHIVE NO.:
13.12.2021	7/199/2021	Åpen	420162	21/01736
ISBN:	ISSN:		ANTALL SIDER/ NO. OF PAGES:	ANTALL VEDLEGG/ NO. OF APPENDICES:
978-82-17-02972-4	2464-1162		17	1

OPPDRAUGSGIVER/EMPLOYER: Statsforvalter i Nordland, Klima- og
Miljøavdeling**KONTAKTPERSON/CONTACT PERSON:**

Elisabeth Nesheim-Hauge

STIKKORD/KEYWORDS: Skjøtsel, kulturlandskap, slåttemark, utvalgt
naturtype, tilskuddsordning for trua naturtyper**FAGOMRÅDE/FIELD OF WORK:**

Kulturlandskap og biologisk mangfold

SAMMENDRAG/SUMMARY:

Revidering av skjøtselsplanen for Indre Kjelling i Gildeskål kommune er utført på oppdrag av Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark. Den baserer seg på feltbefaring og intervju med brukeren. Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort beskrivelse av naturtypen. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokaliteten.

LAND/COUNTRY:

Norge

FYLKE/COUNTY:

Nordland

KOMMUNE/MUNICIPALITY:

Gildeskål

STED/LOKALITET:

Indre Kjelling

GODKJENT /APPROVED

Anders Nielsen

AVD. LEDER

PROSJEKTLEDER /PROJECT LEADER

Annette Bär

FORSKER

NIBIONORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

Forord

Revidering av skjøtselsplanen for Indre Kjelling i Gildeskål kommune er utført i forbindelse med fagkoordinatorens sine oppgaver i samråd med Statsforvalteren i Nordland. Skjøtselsplanen gir faglig funderte anbefalinger for restaurering og skjøtsel av den trua naturtypen slåttemark, og er i samsvar med handlingsplanen for Utvalgt naturtype slåttemark (Direktoratet for naturforvaltning 2009). Den baserer seg på feltbefaring i 2021 og dialog med grunneieren.

Rapporten er delt inn i to hoveddeler. Første del gir en kort generell beskrivelse av slåttemark i Nord-Norge. Denne er en del av skjøtselsplanmalen og er ikke utarbeidet av undertegnede. Andre del er rettet mot den som skal utføre skjøtsel og forvaltningen, og omhandler naturgrunnlaget og dagens drift i området, samt beskrivelsen av konkrete restaurerings- og skjøtselstiltak innenfor lokalitetene.

Som vedlegg finnes en beskrivelse av de verdifulle naturtypene som inngår i drifta. Den genererer i hovedsak informasjon rettet inn mot forvaltning, inkludert søkbare egenskaper for området i Miljødirektoratets naturbase.

NIBIO takker grunneieren Hans Hansen med familie og Statsforvalteren i Nordland for godt samarbeid.

Tjøtta, september 2021

Annette Bär

Fagkoordinator for trua naturtyper i Nordland fylke
NIBIO, Tjøtta

Innhold

1 Slåttemark i Nord-Norge	5
2 Skjøtselsplan for Indre Kjelling «Unnlein».....	8
2.1 Innledning.....	9
2.2 Hensyn og prioriteringer.....	9
2.3 Tradisjonell og nåværende drift	10
2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen	10
2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer	10
2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen	10
2.7 Mål for verdifull slåttemark.....	11
2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode).....	11
2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)	11
2.9.1 Slått og beite	11
2.10 Oppfølging av skjøtselsplanen.....	13
2.11 Bilder fra lokaliteten(e).....	14
Referanse.....	17
Vedlegg.....	18
1 Lokaletsbeskrivelse i Naturbase.....	18
1.1 Indre Kjelling “Unnlein”	19
2 Artsliste (inkludert kantsonen; ikke fullstendig).....	22
3 Tiltakslogg, grunneiers notater.....	23

1 Slåttemark i Nord-Norge

Tradisjonelle slåttemarker er naturenger i inn- og utmark med ville plantearter, som har blitt slått for å skaffe vinterfôr til husdyra. Slåttemarkene ble gjerne slått seint i sesongen, etter at de fleste plantene hadde blomstra og satt frø. De er ofte overflatelydda for stein, men har i mindre grad vært oppdyrket og tilsådd i seinere tid, og er ikke- eller i liten grad gjødsla med tilført husdyr- og kunstgjødsl. Slåttemarkene har tradisjonelt vært høstbeita og kanskje også vårbeita. Hvordan slåttemarkene har vært skjøttet varierer imidlertid fra sted til sted.

Slåttemarkene er ofte urterike (blomsterrike), og omtales gjerne som «blomsterenger». De huser også ofte et stort mangfold av insekter.

Artssammensetningen i slåttemarkene kan variere mye blant annet avhengig av klimaet. Variasjonen i slåttemarksfloraen er stor fra nord til sør og fra kyst til innland i Nord-Norge. Forskjeller i fuktighetsforhold og kalkinnhold i marka påvirker også artssammensetningen sterkt.

Vanlige plantearter i tørre-friske enger er gras og halvgras som engkvein, rødsvingel, gulaks, bakkefrytle, bleikstarr og urter som for eksempel blåklokke, ryllik, følblom, småengkall, hvitmaure, fuglevikke, engsyre, harerug, engsoleie, marikåpe-arter, i høyereliggende områder også snøsøte. I Nordland og Troms er også rødknapp og prestekrage vanlige innslag i tørre slåttemarker, mens silkenellik kan komme inn i Øst-Finnmark.

Slåttemark på Svebakken i Hemnes kommune i Nordland som representerer en tørr-frisk engutforming. Bildet t.h. viser småengkall som gjerne vokser i slike enger.

Foto t.v. Annette Bär og t.h. Ellen Svalheim.

I litt kalkholdige områder kan man finne gras som dunhavre, og i de sørlige delene av Nord-Norge også hjertegras. Ellers på kalk vokser urter som gjeldkarve, fjellflokk, vill-løk, vill-lin, fjellfrøstjerne, gulmaure, (fjell)bakkestjerne, ulike marinøkler og orkideer. Noen av disse står på den norske rødlisten (og er truet) (www.artsdatbanken.no).

I litt fuktigere eng finnes arter som sølvbunke, jåblom, ballblom, skogstorkenebb, rød jonsokblom, marikåper, sibirgrasløk og hvitbladtistel. I fuktigere enger i Finnmark kan man finne østlige arter, foruten silkenellik som nevnt over også finnmarksfrøstjerne, storveronika og russekjeks.

Slåttemark på Kvannndalen i Rana kommune i Nordland. Bilde t.h. viser ballblom som er et vanlig innslag i litt fuktigere eng ved siden av arter som sølvbunke, jåblom, og skogstorkenebb.

Foto t.v. Annette Bär, t.h. Ellen Svalheim.

Slåttemark med silkenellik i Anopset i Porsanger kommune i Finnmark. Bilde t.h viser nærbilde av silkenellik som er en østlig art og stedvis vokser i slåttemarkene i Finnmark.

Begge foto Ingrid Golten.

Hvis slåtteenger blir liggende brakk, blir engene gjerne dominert av noen få, høyvokste arter. Hundekjeks, skogstorkenebb, marikåper og mjødukt er typisk, men også tromsøpalme kan komme inn. I innlandet er store felt av geitrams vanlig der drifta har opphørt, før busker og trær overtar i en senere fase av gjengroingen.

Mange gamle slåttemarkar brukes i dag til beite eller er grodd igjen. «Tradisjonelle» slåttemarkar har derfor blitt svært sjeldne og det er spesielt viktig at gjenværende slåttemarkar holdes i hevd. Generelle restaurerings- og skjøtselstiltak er omtalt i veiledningsheftet, og konkrete råd for skjøtsel av din lokalitet beskrives i denne skjøtelsplanen. Nærmere omtale av ulike plantearter fra engene finnes i Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge (Bele et al. 2014). Mye av denne teksten om slåttemark i Nord-Norge er hentet fra den.

2 Skjøtselsplan for Indre Kjelling «Unnlein»

GRUNNEIER: Hans Hansen		ANSVAR SKJØTSEL: Hans Hansen	LOKALITETSVERDI I NATURBASE: Indre Kjelling "Unnleinn", verdi B
DATO UTARBEIDING AV 1.SKJØTSELSPLAN: 16.07.2012		DATO BEFARING (1.SKJ.PL.): 15.07.2021	
DATO REVIDERING: 15.07.2021		DATO BEFARING (REVIDERING): 30.10.2021	
KONTAKT MED GRUNNEIER/BRUKER (TELEFON, BEFARING, EPOST MM) 15.07.2021 befaring September 2021 utkast og tilbakemelding til skjøtselsplan			
1.SKJØTSELSPLAN UTFORMET AV : Aune, S. & Bele, B. REVIDERT UTGAVE UTFORMET AV : Bär, A.			FIRMA: NIBIO
UTM SONE LOKALITET(ER): 33 W	NORD: 7439556 N	ØST: 470636 Ø	GNR./BNR.: 48/4
NÅVÆRENDE AREAL PÅ SKJØTSELSPLAN-/NATURBASE LOKALITET: Indre Kjelling «Unnlein» 13 daa		DEL AV VERNEOMRÅDE: nei HVILKET VERN:	DEL AV UTVALGT KULTURLANDSKAP: nei
AREAL (ETTER EVENTUELT RESTAURERING):			

2.1 Innledning

Indre Kjelling er en del av et helhetlig verdifull kulturlandskap (KF00000494) som ble registrert av Ofoten m.fl. i 1993. Område omfatter to bygder som ligger rundt Kjellingosen preget av småskalajordbruk på tradisjonelt vis. I dag er område delvis preget av opphør i landbruksdrift, men har fortsatt noen bruk som drives. Jordbruksarealene tilhørende bruket 48/4 ligger på Indre Kjelling i Gildeskål kommune i Nordland og drives aktivt. Gårdsdriften består av en sauebesetning og slåtteareal for å produsere vinterfôr til dyrene.

En del av slåttemarksarealet er registrert som verdifull og har fått midler fra tilskuddsordningen for trua naturtyper for å videreføre tradisjonell slått og drift. Siste skjøtselsplan for området ble utarbeidet i 2012. I forbindelse med revidering av planen ble område befart, artsmangfoldet registrert og tilstand vurdert i tillegg til at informasjon om nåværende drift har blitt innhentet fra grunneieren.

Lokaliteten avgrenses mot vest av en bratt skråning ned mot sjøen, mot nord mot Kjelling kirkegård og en ospelund, og mot sør mot en annen eng. Mot øst avgrenses lokaliteten av veien til kirkegården.

Figur 1. Oversiktskart som viser Salten-området i Nordland fylke og på flybildet vises lokaliteten «Unnlein» på Indre Kjelling.

2.2 Hensyn og prioriteringer

Det er flere slåttemarkar som inngår i driften. Dersom ikke alle arealer kan holdes i drift bør videreføring av den verdifulle slåttemarka med tradisjonell slått prioriteres for å bevare en god tilstand og bevare tilknyttet artsmangfold.

2.3 Tradisjonell og nåværende drift

Slåttemarka drives tradisjonelt med sein slått og tørking av graset. Avhengig av værforhold hesjes graset eller bakkedørkes. Høyet brukes som vinterfôr til sauene som høstbeiter slåttemarka i 2-3 uker (16-19 sau inkl. lam). Enga slås med lett traktor, og slåmaskin brukes i og rundt ospetrærne og delvis i kantsoner. Enga gjødsles ikke i dag, men har blitt gjødslet med kunstgjødsel tidligere (> 20 år siden siste gang). I følge grunneier var gjødselmengdene moderate. Den har ikke blitt pløyd så lenge grunneieren husker.

2.4 Aktuelle erfaringer med skjøtselen

Skjøtselen av slåttemarka har blitt gjennomført på samme måten i alle år. Slåtten har fungert veldig bra og har blitt mye letter med ny venderive. Om graset bakkedørkes eller hesjes er avhengig av værforholdene. Det er nå sønnen som i større grad har overtatt ansvaret for driften.

Rydding av skråningen mot sjøen anses som positiv, men spredning av lupiner og andre planter fra kirkegården er fremdeles en utfordring som bør følges opp med årlig lusing.

Rundt ospelunden etablerer seg ospeskudd hvert år på nytt i eng og det er viktig å slå arealet rundt og i mellom trærne årlig for å holde oppveksten nede.

2.5 Artsmangfold og eventuelle observerte endringer

Med utgangspunktet i den sure berggrunnen (granitt og granodioritt) er eng middels artsrik, med flere karakteristiske kulturmarksarter. Den domineres av småengkall, rødsvingel, engsoleie, engkvein og hvitkløver. Andre urter som forekommer er blåklukke, fuglevikke, engsyre, ryllik, løvetann, grasstjerneblom, øyentrøst, følblom, rødkløver, harerug og engmarikåpe. Av grasarter dominerer gulaks, engkvein. I tillegg forekommer rødsvingel, sølvbunke, bakkefrytle og timotei. Rundt ospelund er det et større innslag av ospeskudd.

Artsmangfoldet og strukturen har holdt seg forholdsvis stabilt i alle årene slåttemarka har vært under oppfølging. Ospelunden har blitt mer åpen og redusert i omfanget, først og fremst på grunn av vindfall.

I kantsonen mot sjøen har det blitt ryddet et del trær, kratt og høystauder slik at det framstår mer åpent. Lupiner som står i skråningen har ikke blitt observert at de har spredd seg i eng.

2.6 Evaluering/vurdering av skjøtselen

	I HØY GRAD	IMIDDELS GRAD	I LITEN GRAD
OPPSUMMERENDE VURDERING			
Har skjøtselen vært tilfredsstillende for å oppnå målene, jf skjøtselsplanen som nå revideres?	X		
Bør skjøtselen endres for neste skjøtselsplanperiode (neste 5 år)?			X
Er det realistisk at lokaliteten holdes i hevd de neste 5 åra?		X	

2.7 Mål for verdifull slåttemark

HOVEDMÅL FOR LOKALITETEN(E):
Hevder mest mulig areal som tradisjonell slåttemark ved videreføring av årlig, sen slått og etterbeiting for å bevare eksisterende artsmangfold og jevn slåttemarksstruktur
EVENTUELLE SPESIFIKKE MÅL FOR DELOMRÅDER:
Slår lengst mulig ut i kanten spesielt mot sjøen og evt. rydde oppvekst av kratt. Slår i og rundt ospelund for å holde årskudd av osp nede. Fortsette med etterbeiting med sau i en kort periode om høsten.
TILSTANDSMÅL FOR ENKELTE AV ARTENE:
Lupiner som står i skråningen mot sjøen skal ikke sprer seg i slåttemarka.

2.8 Restaureringstiltak (engangstiltak eller tiltak som gjennomføres over en avgrensa periode)

RESTAURERINGSTILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Bekjempelse av lupiner i skråningen på vestsiden av slåttemarka: dra opp/luke planter tidlig	2021-2025	Innenfor ca. 2,8 daa	Årlig, før frøsetting
Rydding av kratt langs kanten mot sjøen	Etter behov	Innenfor ca. 2,8 daa	Hele året

2.9 Skjøtselstiltak (tiltak som gjentas årlig)

2.9.1 Slått og beite

TILTAK (KORT BESKRIVELSE, REDSKAPSBRUK M.M.)	PRIORITERING (ÅR)	AREAL/ (DEL)OMRÅDE	TIDSRUM (MND/UKE)
Slått med lett 4-hjuls traktor (lett slått)	årlig	13 daa	juli/aug.
Slått med tohjulstraktor (middels tung slått) i og rundt ospelund	årlig	1,5 daa	juli/aug.
Etterbeite med sau (opp til 10 sau)	årlig	på slåttemarka og resten av eiendommen der det er mulig	Ca 2 uker etter slåtten/om høsten

Dersom enga slås etappevis kan det med fordel byttes på rekkefølgen når delområdene slås for å ta hensyn til insekter og ulike tidspunkter når plantene blomstrer og produserer modne frø.

Generelt gjelder for skjøtselsslått (for forklaring se veiledningshefte):

- Slåtten bør skje etter at de fleste artene har blomstret og satt frø (som regel ikke før i siste halvdel av juli). Slåttetidspunktet vil variere fra år til år ut fra variasjoner i været og vekstsesongen. Følg derfor med på blomstring og frøsetting!
- Graset bakketørkes 1-3 dager eller hesjes før det fjernes fra området som høy eller i små rundballer.
- Områdene kan slås med liten lett traktor med slåmaskin, tohjulsslåmaskin, eller ljà, avhengig av bratthet, fuktighetsgrad og framkommelighet. Kantklipper med tråd kan benyttes på mindre areal der det er vanskelig å komme til med maskiner.
- Ikke bruk tunge maskiner, spesielt i fuktige partier, som kan påføre komprimering av jorda og kjøreskader.
- Unngå bruk av kunstgjødsel, gylle eller store mengder bløt husdyrgjødsel.

Generelt gjelder for beiting i slåttemark (for forklaring se veiledningshefte):

- Beiting er positivt for slåttemarka, og har vært tradisjon mange steder.
- Høstbeiting hindrer opphopning av daugras (som gir grønnkjødsling) og letter spiringen neste vår.
- Beiting gir tråkkspor som frøplanter kan spire i.
- Hvis arealet vårbeites, blir slåtten seinere (da blomstring/frøsetting kommer seinere igang)
- Unngå tilleggsføring inne på slåttemarka.
- Tunge storferaser bør ikke beite slåttemark (pga. tråkkskader).
- Slåttemark med rik vårblomstring bør ikke beites hvert år.
- Beit gjerne nærliggende skog, hagemark eller naturbeiter i sammenheng med slåttemarka. Det vil gi utveksling av frø og gener mellom ulike arealer.
- Isådde, fulldyrka kulturenger bør ikke beites sammen med slåttemarka. Dette for å hindre spredning av uønska arter inn i slåttemarka.

Figur 2. Oversikt over skjøtselstiltak som skal gjennomføres på Indre Kjelling.

2.10 Oppfølging av skjøtelsesplanen

NESTE REVIDERING/EVALUERES ÅR:
2028 eller ved større endringer i driftsopplegget
BEHOV FOR YTTERLIGERE REGISTRERING AV SPESIFIKKE NATURTYPER OG/ELLER ARTSGRUPPER:
nei
GJENNOMFØRTE ELLER PÅBEGYNTE TILTAK SOM ER FINANSIERT DE SISTE 5 ÅRA:
Slått, finansiering av tohjulsslåmaskin og venderive
PERSON(-ER) SOM HAR ANSVAR FOR Å GJENNOMFØRE TILTAKENE I SKJØTSELSPLANEN:
Hans Hansen

2.11 Bilder fra lokaliteten(e)

Figur 3. Den øvre delen av slåttemark i sørøst ble slått et par dager før befaringen og graset ble hesjet. Foto: A. Bär

Figur 4. Slåttemarka har en fin og jevn struktur og artsfordeling. Foto: A. Bär

Figur 4. Skråningen mot sjøen på vestsiden av sättemarka har blitt ryddet og åpnet opp for kratt og trær de siste årene. Det er fremdeles en utfordring med lupiner som har spredd seg fra kirkegården og langs skråningen. Foto: A. Bär

Figur 5. Ospelunden er åpen og feltsjiktet slås hvert år. De siste årene har vinden tatt en del av trærne. Foto: A. Bär

Figur 6. Årlig slått er et viktig tiltak i og rundt ospelunden for at årsskudd fra osp ikke kan etablerer seg og sprer seg videre inn i slåttemarka. Foto: A. Bär

Referanse

Aune, S. & Bele, B. 2012. Skjøtselsplan for slåttemark "Unnleinn" i Indre Kjelling. Bioforsk Rapport Vol. 7 Nr. 141.

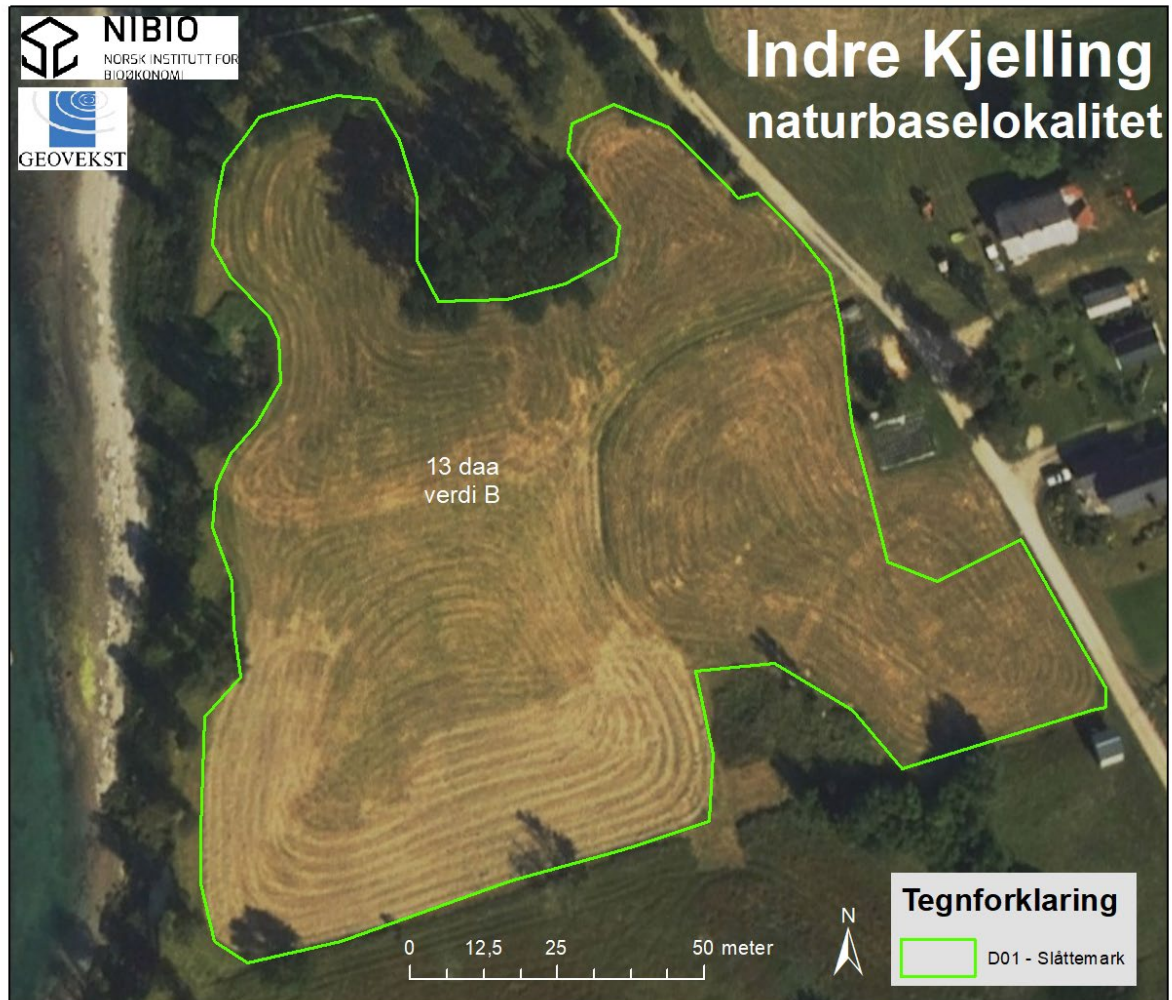
Bär, A. 2015. Referat fra befaring av slåttemark på Indre Kjelling 29.06,2015. Upublisert.

Bele, B., Norderhaug, A., Alm, T. & Vange, V. 2014. Bondens kulturmarksflora for Nord-Norge. Bioforsk FOKUS 9 (4). 122 s.

Direktoratet for naturforvaltning 2009. Handlingsplan for slåttemark. DN-rapport 2009-6. 60 s.

Vedlegg

1 Lokalitetsbeskrivelse i Naturbase

Figur 7. Avgrensning av slåttemark på Roparneset. Areal omfatter 14 daa slåttemark (lyse grønt) og et areal på 1,7 daa på vestsiden som kan bli innlemmet i lokaliteten etter restaurering.

1.1 Indre Kjelling "Unnlein"

Søkbare egenskaper

Navn på lokaliteten Indre Kjelling «Unnlein»				Kommune Gildeskål		Områdenr.		
ID i Naturbase BN00069927			*Registrert i felt av: Annette Bår			Dato: 15.07.2021		
Eventuelle tidligere registreringer og andre kilder (skriftlige og muntlige) Aune, S. & Bele, B. 2012. Skjøtselsplan for slåttemark "Unnleinn" i Indre Kjelling. Bioforsk Rapport Vol. 7 Nr. 141. Bår, A. 2015. Referat fra befarings av slåttemark på Indre Kjelling 29.06,2015. Upublisert.						Skjøtselsavtale: Inngått år: - Utløper år: -		
Hovednaturtype: Slåttemark – D01, 100 % Tilleggsnaturtyper:				Utforminger: Svak lågurtslåtteeeng – D0115 100% (T32-C4 intermediær eng med klart hevdpreg)				
Verdi (A, B, C): B			Annen dokumentasjon (bilder, belagte arter m.m.) Bilder					
Påvirkningsfaktorer (kodeliste i håndbok 13, vedlegg 11)								
Stedkvalitet		Tilstand/Hevd		Bruk (nå):				Vegetasjonstyper: Frisk fattigeng, engkvein-rødsvingel-gulaks-eng (D0104/G4)
< 20 m	x	God	x	Slått	x	Torvtekt		
20 – 50 m		Svak		Beite	(x)	Brenning		
50-100 m		Ingen		Pløying		Park/hagestell		
> 100 m		Gjengrodd		Gjødsling				
		Dårlig		Lauving				

Områdebeskrivelse

Innledning

I forbindelse med revidering av skjøtelsesplanen for slåttemarkslokaliteten på Indre Kjelling har området blitt befart 15.07.2021 av Annette Bär (NIBIO). Avgrensing, verdisetting og skjøtelsesregime har blitt vurdert og artssammensetning har blitt registrert.

Beliggenhet og naturgrunnlag

Slåttemarka ligger i Indre Kjelling. Indre og Ytre Kjelling ligger under bratte fjellsider og danner til sammen en nordvendt bygd med små gårdsbruk rundt Kjellingosen. Berggrunnen i området består av granitt og granodioritt. Lokaliteten avgrenses mot vest av en bratt skråning ned mot sjøen, mot nord mot Kjelling kirkegård og en ospelund, og mot sør mot en annen eng. Mot øst avgrenses lokaliteten av veien til kirkegården. Gjennom slåttemarka går det en enkel traktorveg.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper

Lokaliteten er ei stor, flat slåtteeeng med jevn slåttemarkstruktur på 13 daa. Artene er stort sett jevnt fordelt, men varierer litt avhengig av hvor grunnlendt terrenget er. Dominerende vegetasjonstype er frisk fattigeng engkvein-rødsvingel-gulaks-eng, vanlig utforming (G4a) og som naturtypeutforming fastsettes Svak lågurtslåtteeeng (D0115).

Artsmangfold

Enga er middels artsrik, med flere karakteristiske kulturmarksarter. Den domineres av småengkall, rødsvingel, engsoleie, engkvein og hvitkløver. Andre urter som forekommer er blåklokke, fuglevikke, engsyre, ryllik, løvetann, grasstjerneblom, øyentrøst, følblom, rødkløver, harerug og engmarikåpe. Av grasarter dominerer gulaks, engkvein. I tillegg forekommer rødsvingel, sølvbunke, bakkefrytle og timotei. Rundt ospelund er det et større innslag av ospeskudd.

Bruk, tilstand og påvirkning

Slåttemarka drives tradisjonelt med sein slått og tørking av gress til høy. Enga slås med lett traktor og slåmaskin. Avhengig av værforhold hesjes graset eller bakkedørkes. Høyet brukes som vinterfôr til sauene som høstbeiter slåttemarka i 2-3 uker (16-19 sau inkl. lam). Enga gjødsles ikke i dag, men har blitt gjødslet med kunstgjødsel tidligere (> 20 år siden siste gang). I følge grunneier var gjødselmengdene moderate. Den har ikke blitt pløyd så lenge grunneieren husker. Opphør av slått vil være en trussel mot lokalitetens verdi og vil på sikt medføre gjengroing. Spesielt utsatt er de partiene rundt ospelunden der det er ospeskudd som etablerer seg i enga.

Fremmede arter

Ingen registrert i slåttemarka, men i kantsonen mot sjøen finnes det noe lupiner. Omfanget av denne bestanden bør følges opp.

Skjøtsel og hensyn

Slåttemarka bør drives som i dag, med sein slått og uten gjødsling. Det bør ikke tilleggsføres under høstbeitingen i selve slåttemarka, men heller utenfor dette arealet. Det må benyttes lett utstyr til

slåtten. En ospelund nord for slåttemarka inngår i kantsonerforvaltning. Her er det viktig med årlig slått for å holde oppvekst av kratt nede og forhindre spredning inn i slåttemarka. Skråningen mot sjøen, tilgrensende innmark og vei bør fortsatt holdes åpen og i god hevd med tanke på helheten i landskapet og mulig spredningsfare av uønskete og fremmede arter inne i slåttemarka. Lokaliteten er synlig frå Kjellingstraumbrua på Kystriksveien. Skjøtselen må også sees i sammenheng med kulturminnene (gravhaugene) i nærheten. Vegetasjonen på og rundt gravhaugene bør holdes åpen (uten busker og trær) så langt det er mulig.

Del av helhetlig landskap

Slåttemarka er en del av et helhetlig kulturlandskap (KF00000494 Indre og Ytre Kjelling, Beiarfjorden), som ble registrert av Often m.fl. (2003). Registreringen beskriver et småskalajordbruk på tradisjonelt vis med slått av kantsoner og beiting i ravinedalene, som skaper et landskapsmessig mangfold og en fin helhet. I dag er området delvis preget av opphør av landbruksdrift og gjengroing, men har fortsatt noe av verdien som ble beskrevet av Often m.fl. (2003). Et gravfelt fra jernalderen er registrert like nord for slåttemarka, ved Kjelling kirkegård/gravlund. Gravfeltet omfatter flere gravhauger som er godt synlige.

Verdibegrunnelse

Slåttemarka er middels artsrik og uten rødlistede arter. Til tross for tidligere gjødsling fremstår enga som verdifull. Den er i god hevd, er relativt stor og har jevn slåttemarksstruktur. Verdien vurderes derfor til å være B (viktig).

2 Artsliste (inkludert kantsonen; ikke fullstendig)

Arter	2012	2021	20..		
Blåklukke	x	x			
Bakkefrytle		x			
Engkvein	x	x			
Engmarikåpe		x			
Engrapp	x	x			
Engsoleie	x	x			
Engsyre	x	x			
Fiol sp		x			
Fuglevikke	x	x			
Følblom	x	x			
Grasstjerneblom		x			
Gulaks	x	x			
Gullris	x	x			
Harerug	x	x			
Hundekjeks	x	x			
Hvitkløver	x	x			
Hvitmaure	x	x			
Løvetann sp.	x	x			
Osp	x	x			
Rogn	x	x			
Ryllik	x	x			
Rødkløver	x	x			
Rødsvingel	x	x			
Skogstorkenebb	x	x			
Slirestarr		x			
Småengkall	x	x			
Sølvbunke	x	x			
Timotei	x	x			
Tepperot	x	x			
Øyentrøst ssp.	x	x			

3 Tiltakslogg, grunneiers notater

Her er det plass for grunneier å føre inn egne notater som gjelder gjennomføring av tiltakene.

AREAL/DELOMRÅDE	TYPE TILTAK (EKS SLÅTT, RYDDING, BEITING)	PERIODE	ANTALL DAGSVERK/ TIMER	ÅR

Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) ble opprettet 1. juli 2015 som en fusjon av Bioforsk, Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) og Norsk institutt for skog og landskap.

Bioøkonomi baserer seg på utnyttelse og forvaltning av biologiske ressurser fra jord og hav, fremfor en fossil økonomi som er basert på kull, olje og gass. NIBIO skal være nasjonalt ledende for utvikling av kunnskap om bioøkonomi.

Gjennom forskning og kunnskapsproduksjon skal instituttet bidra til matsikkerhet, bærekraftig ressursforvaltning, innovasjon og verdiskaping innenfor verdikjedene for mat, skog og andre biobaserte næringer. Instituttet skal levere forskning, forvaltningsstøtte og kunnskap til anvendelse i nasjonal beredskap, forvaltning, næringsliv og samfunnet for øvrig.

NIBIO er eid av Landbruks- og matdepartementet som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter og eget styre. Hovedkontoret er på Ås. Instituttet har flere regionale enheter og et avdelingskontor i Oslo.